

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XXIV. De Jurejurando. D. 36. S. 3. C. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

TITULUS XXIV.

De Jure - Jurando.

Revisis iis, quæ in *Nucl. Theol. de Juramento Exam. 16. n. 6. & seqq.* dicta sunt, à Canonistis h. t. tractari solita,

I. Nota: Præter juramentum calumniæ, veritatis & malitiæ, de quibus supra *Tit. 7.* varia esse juramenta in judiciis adhiberi solita tanquam maxima litium expediendarum remedia, nempe primò juramentum *litis decisorium*, quod ob inopiam plenæ probationis in causis dubiis uni ex litigantibus vel à Judice vel à parte ad Judicis approbationem defertur ad causam rei dubiæ terminandam, diciturque *suppletorium*, quasi supplens vices plenæ probationis, potestque Judicis arbitrio deferri tum Reo, tum Actori, pro quo stat major præsumptio. Nam C. 36. seu fin. h. t. rescribit Pontifex: „ Juramentum à Judice „ parti delatum sine iusta causa recusari „ non potest; quod autem in iudicio parti „ à parte defertur, recusari licitè potest ac „ referri in deferentem. Non tamen licet „ convento famosâ actione, i. e. *super infami vel turpi crimine illud referre.* Quia, ut notat *Gonz. ad hoc Cap.* æquum non est, hominis famam aut vitam committere

juramento accusatoris. N. D. Accusator potest Reo deferre jus-jurandum, ergo & Reus illi referre. Nam disp. est, quia Reus jurat de facto proprio sibi noto ad sui defensionem; accusator autem cogitur jurare de facto Rei alieno dubio seu non ita sibi noto ad Rei condemnationem, ad quam tamen requiritur plena probatio, quam non facit juramentum Actoris & unius testis in criminalibus; sicut quandoque in civilibus, in quibus potest Judex saepe ex æquo & bono judicare, & hinc in Actorem juramentum referre. Quod si Actor absque causa recuset, Reus absolvitur; uti si Reus juramentum à Judice delatum nolit suscipere, habetur pro confesso & convicto, eò quòd præsumatur ipsum sibi de causa v. g. debito conscium metu perjurii illud recusare. Addit Pontifex cit. c. „Si Actor omnino in probatione defecerit, Reus (etsi nihil præstiterit) debet obtinere; si præsumptio faciat pro Actore, potest Reo deferri ad probandam suam innocentiam, nisi Judex inspectis circumstantiis illud Actori videat deferendum. Secundo *Juramentum purgatorium*, quo jubente Judice suspicionibus gravatus illud, quod sibi objicitur, falsum esse asserit, & sic innocentiam suam ostendit, de quo *L. 5. T. 35.*

de purgat. Canon. Tertio *Juramentum in litem*, quo Actor injuriam vel valorem rei petitæ; & damnum ex carentia illius sibi natum juxta suam æstimationem taxat. Quarto *Juramentum Zenonianum*, sic dictum à Zenone Imp. quo spoliatus æstimat rem & accessoria rei spoliatæ, de quo *L. 1. T. 40. n. 1. c. 7.* Quinto *Juramentum perhorrescentiæ*, quo quis, deferente illud Judice superiore, asserit, se valde timere, ne ab inferiore Judice æquam & incorruptam justitiæ administrationem impetret. Notabilia h. t. Capita sunt

2. 1. *In Decret. c. 6.* „Debitores ad solvendas usuras cogi non debent; si vero de ipsarum solutione juramentum fecerint, cogendi sunt DEO reddere juramentum, ut solvantur; & cum soluti fuerint, Creditores (eorumque hæredes ex *c. 20.*) ad eas restituendas cogendi sunt; quia ut dicitur *c. 7.* sicut periculosum est debitoribus suum juramentum infringere, ita non minus periculosum est creditoribus, detinere, quod pro usuris receperint, cum sit usurarum crimen detestabile & horrendum, utriusque Testamenti paginâ condemnatum. Vide *Nuc. Theol. Exam. 16. n. 10.*

3. *C. 8.* „Non est tutum quemlibet venire contra suum juramentum, nisi tale

„ fuerit, quod servatum vergat in interi-
 „ tum salutis æternæ; unde gravi metu
 „ coacti jus suum abjurare, de juramento
 „ absolutionis beneficium obtineant, & jus
 „ suum prosequi permittantur. C. 10. Non
 „ merentur Ecclesias regere, qui sunt cri-
 „ mine perjurii irretiti. C. 11. Justum est,
 „ ut Clerici pro perjurio ab Ecclesiis per-
 „ seuò excludantur. C. 12. Qui jurant
 „ non loqui patri vel matri, sorori vel fra-
 „ tri, aut eis humanitatis subsidium ex-
 „ hibere, absolvendi sunt ab illius obser-
 „ vantia juramenti, cum illicitum sit, &
 „ omni contrarium rationi. Verùm hinc
 „ absolutio ex rigore juris non erat neces-
 „ saria, quia sufficiebat absolutio ad cau-
 „ telam, *si & in quantum opus*, seu decla-
 „ ratio invaliditatis; nam C. 18. dicitur:
 „ Juramentum, ut esset iniquitatis vincu-
 „ lum, non fuit institutum.

4. C. 25. „ Procul dubio temerarium
 „ est juramentum, si vir juret uxori, quòd
 „ eam super nullo crimine accusabit.
 „ Quòd si expressè jurasset, quòd eam su-
 „ per adulterio non impeteret, consultus
 „ Pontifex, an esset servandum hujusmodi
 „ juramentum, cum Scriptura testetur,
 „ quòd patronus est turpitudinis, qui celat
 „ crimen uxoris? Respondet, tutius in
 „ hoc casu videri, ut propter Juris-jurandi

„ religionem vir accusare desinat uxorem
 „ ad divorcium; quanquam eam denun-
 „ tiare possit ad pœnitentiam peragen-
 „ dam. C. 26. Juramentum per se quidem
 „ malum non est, cum sit confirmatio ve-
 „ ritatis, sed tamen prohibetur ex causa
 „ quia ex frequente & incauta juratione
 „ perjurium sæpè contingit. Et C. 28. Et
 „ consensus mulierum in alienationibus
 „ super rebus dotalibus & donatione pro-
 „ pter nuptias non videatur obligatorius
 „ juxta *L. Juliam*; ne tamen via perjurii
 „ aperiat, mulieres ipsæ, si se non contra-
 „ venturas præstiterint juramentum, illud
 „ servare debent, si sine vi & dolo sponte
 „ ac providè præstitum sit, cum in alterius
 „ præjudicium non redundet, nec obser-
 „ vatum vergat in dispendium salutis æter-
 „ næ; quod C. 2. in 6. h. t. decernitur in
 „ judiciis servandum.

5. Ex hoc notant DD. Jure positivo ju-
 ramentum quandoque actum Jure Civili
 invalidum facere validum, & ex revoca-
 bili irrevocabilem, ut in casu posito alie-
 nationem dotis aut donationem juratam
 illius ab uxore minorenni factam, dona-
 tionem omnium bonorum, &c. quia per
 hoc renuntiat jurans favori legis in gra-
 tiam sui introductæ; sicque oritur duplex
 obligatio Religionis & Justitiæ, ita ut

etiam primâ remissâ maneat secunda;
 econtra si juramentum non confirmet
 contractum invalidum, isque sit de re lici-
 ta, ut sine peccato servari possit, indu-
 cit tantum obligationem religionis erga
 DEUM illud acceptantem, v. g. solvendi
 usuras, quia potest quis licitè dare alteri
 suum, licet alter recipiendo usuras peccet;
 & relaxato juramento vel à promissario,
 vel à superiore, nulla superest obligatio;
 neque prior utpote personalis transit ad
 hæredes. Verùm si juramentum sit metu
 aut injuriâ extortum de non rescindendo
 contractu aliàs valido, hic relaxato jura-
 mento potest ad arbitrium metum passi
 rescindi, quia non est jus Tertio firmiter
 quæsitum. N. D. Juramentum sequitur
 naturam actûs, uti adjicitur; ergo si actus
 sit invalidus & pro arbitrio rescindibilis,
 ipsum quoque juramentum erit invali-
 dum & rescindibile. Nam *q. D. Conf.* Si
 actus sit jure naturæ invalidus v. g. turpis,
 qui sine peccato poni non potest C. si tan-
 tum sit invalidus jure positivo ob priva-
 tam utilitatem posito N. Unde axioma
 illud solum intelligitur de actibus ex sui
 natura invalidis, aut validis jure appro-
 bante; quorum naturam sequitur jura-
 mentum adjectum.

6. C. 33. „Cum Rex H. alienationes

S 2

„quas-

„quasdam fecerat in præjudicium Regni
 „sui & contra Regis honorem, rescribit
 „ei Pontifex, ut alienationes prædictas
 „non obstante juramento, si quod fecit
 „de non revocandis eisdem, studeat re-
 „vocare, quia cum teneatur, & in coro-
 „natione sua juraverit, Regni sui jura
 „libata servare, illicitum profecto fuit
 „hujusmodi juramentum, & propterea
 „penitus non servandum. Hinc licet pos-
 „sit Rex cum levi & modico, non tamen
 „potest cum gravi Regni præjudicio facere
 „alienationes, nisi pro pace statuenda
 „in favorem Ecclesiæ, ut fecit Constanti-
 „nus M. quia tunc Christo Domino dona-
 „tum videtur, cujus est terra & plenitudo
 „ejus, ait *Gonz. ad b. c.*

7. II. In 6. c. 1. b. t. Cum in nonnullis
 Ecclesiis de earum consuetudine nec ipsarum
 Prælati nec Canonici aliter recipiantur,
 nisi jurent statuta & consuetudines
 ipsarum scripta & non scripta inviolabiliter
 observare, declarat Pontifex: Juramenta
 sub hujusmodi generalitate præstata
 vel præstanda ad licita, possibile &
 libertati Ecclesiasticæ non repugnante
 tantum extendi & obligare. Imò INNOCENTII
 XII. Bullâ: *Ecclesiæ Catholicæ*, severe prohibet
 novas capitulationes in electionibus
 Prælatorum ab his jurejurando acceptatis

das, dicens: „ Quia sine auctoritate Apost.
 „ nihil omninò in similibus pacisci fas est.
 Item C. 3. „ Cùm in positionibus sive re-
 „ sponfionibus cujusdam electi post jura-
 „ mentum ab ipso, vel ipso sciente & man-
 „ dante à Procuratore in causa præstitum
 „ reperta fuisset contrarietas, rescripsit
 „ Pontifex: Nisi justa & rationabilis causa
 „ excuset, super electione perpetuum ipsi
 „ silentium imponi debere. Ratio, quia
 „ cùm contraria simul esse vera non pos-
 „ sint, talis necessariò fallax & perjurus
 „ æstimari debet.

8. Ex his patet, Juramentum Capitu-
 larium de non postulando seu non eli-
 gendo extra gremium, quamdiu in eo
 dignus reperitur, esse omni jure validum,
 quia est de re licita; nam juxta C. 19. *de*
Elect. in 6. citatum L. 1. T. 6. §. 4. n. 4. Canon
 suadens, ut tunc eligant ex gremio; &
 præcipiens, ut Prælati, ad quem jus
 providendi devolvitur, tali casu de gre-
 mio Ecclesiæ, juxta C. 41. *de Elect.* cita-
 tum L. 1. T. 6. §. 3. n. 1. provideat, justus
 est, adeoque de re licita, estò extra gre-
 mium dignior & utilior Ecclesiæ reperia-
 tur, consequenter & tale juramentum,
 utpote de re licita, validum est, estò non
 fit de meliori.